

Warszawa, dnia 22 marca 2019 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

FN6.054.9.2019

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Piotra Króla nr 29934 w sprawie *braku odpowiednich regulacji dotyczących wysokości wypłaty odszkodowania z ubezpieczenia OC sprawcy wypadku na rzecz leasingobiorcy*, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Przedstawiona w interpelacji kwestia dotyczy sytuacji likwidacji szkody z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w uszkodzonym pojeździe, który jest przedmiotem umowy leasingu. Podniesiony problem dotyczy sytuacji, w której ubezpieczyciele dokonują wypłaty odszkodowań w kwocie netto, a poszkodowany leasingobiorca niebędący płatnikiem podatku VAT nie ma możliwości odliczenia podatku VAT naliczonego w związku z realizacją naprawy powypadkowej.

Mając na uwadze różnorodność funkcjonujących w obrocie gospodarczym odmian leasingu należy zauważyć, że na gruncie prawa polskiego modelowe rozwiązanie dotyczące umowy leasingu zawiera art. 709¹ i nast. Ustawy z dnia 24 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 z późn. zm., dalej: Kc). Zgodnie z przywołaną regulacją, na podstawie umowy leasingu, finansujący (leasingodawca) zobowiązuje się, w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu (leasingobiorcy) do używania albo używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. W umowie leasingu można zastrzec, że korzystający obowiązany jest ponosić koszty ubezpieczenia rzeczy od jej utraty w czasie trwania leasingu (art. 709⁶ Kc).

Umowa leasingu może przewidywać tzw. opcję przeniesienia własności, tj. zobowiązanie się finansującego do przeniesienia na korzystającego własności rzeczy po upływie oznaczonego w umowie trwania leasingu, co uprawnia korzystającego do żądania od finansującego przeniesienia

na jego rzecz własności rzeczy (art. 706¹⁶ Kc). Do czasu ewentualnego wykonania przeniesienia własności finansujący jest właścicielem rzeczy i zarazem jej samoistnym posiadaczem, natomiast korzystający jest jej posiadaczem zależnym, dla którego źródłem uprawnienia do używania rzeczy w określony sposób jest umowa leasingu. Powyższa kwestia ma znaczenie w przypadku likwidacji szkód komunikacyjnych, gdzie istotą problemu jest kwestia ustalenia poszkodowanego – podmiotu, który poniósł uszczerbek spowodowany uszkodzeniem pojazdu. W sytuacji uszkodzenia pojazdu będącego przedmiotem leasingu, co do zasady właścicielem i zarazem posiadaczem samoistnym jest finansujący (leasingodawca), zaś posiadaczem zależnym jest korzystający (leasingodawca).

Przechodząc do analizy pojęcia szkody należy nawiązać do art. 361 § 2 Kc i przyjąć, że szkodą jest różnica pomiędzy stanem majątku poszkodowanego, jaki istniał po zdarzeniu wywołującym szkodę, a stanem tego majątku, jaki istniałby, gdyby to zdarzenie nie wystąpiło. W praktyce jest to różnica pomiędzy wartością, jaką pojazd przedstawiał w chwili wypadku, a jego wartością po wypadku (uzasadnienie SN z dnia 15.11.2001 r., sygn., akt. III CZP 68/01). Zatem z istoty odpowiedzialności odszkodowawczej wynika, że w zakresie szkody polegającej na zniszczeniu lub uszkodzeniu pojazdu, poszkodowanym jest właściciel uszkodzonego pojazdu. Należy wskazać, że właścicielem pojazdu przez cały okres trwania umowy leasingu pozostaje finansujący i to on powinien być uznany za poszkodowanego, albowiem bezpośrednio w jego majątku powstaje szkoda spowodowana uszkodzeniem lub zniszczeniem pojazdu. Do takiego wniosku skłania również uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22.04.2005 r., sygn., akt III CZP 99/04, w którym stwierdzono, że „w razie wyrządzenia szkody wskutek kolizji dwóch pojazdów mechanicznych stanowiących przedmiot własności tego samego podmiotu (banku, finansującego), ale będących w posiadaniu zależnym dwóch różnych kontrahentów tego samego właściciela (i zarazem posiadacza samoistnego), poszkodowanym jest zawsze właściciel obu pojazdów. To w jego majątku powstaje uszczerbek spowodowany uszkodzeniem lub zniszczeniem pojazdów. Możliwe byłoby też wykazanie powstania szkody po stronie posiadacza zależnego pojazdu, niemającej jednak postaci zmniejszenia wartości zniszczonego lub uszkodzonego pojazdu, lecz utraty korzyści wskutek braku możliwości korzystania z niego przez określony czas”.

W piśmiennictwie wskazuje się również, że odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń nie obejmuje szkód powodujących zwiększenie pasywów po stronie korzystającego związanych ze zleceniem naprawy uszkodzonego pojazdu, które podlegają rozliczeniu pomiędzy korzystającym a finansującym w ramach łączącej ich umowy leasingu. Zgodzić się należy także ze stwierdzeniem, że kwestia rozliczeń pomiędzy leasingodawcą, leasingobiorcą, a warsztatem naprawczym nie może mieć znaczenia dla oceny, kto jest osobą poszkodowaną (tak: B. Chmielowiec, Podatki w ubezpieczeniach – część 2, Monitor Ubezpieczeniowy Nr 57/2014).

Kolejną kwestią jest możliwość wypłaty odszkodowania wraz z podatkiem VAT. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, uzależnione jest to od statusu finansującego jako podatnika podatku VAT oraz prawa do dokonania obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku

naliczonego przy nabywaniu rzeczy bądź usług (np. przy zakupie potrzebnych części lub usług koniecznych do naprawy pojazdu).

Na gruncie podatku od towarów i usług, aby odliczyć podatek naliczony od naprawy powypadkowej pojazdu nie ma znaczenia, czy pojazd był objęty ubezpieczeniem czy koszty naprawy pokrywa właściciel (bądź użytkownik) pojazdu. Muszą być natomiast spełnione warunki uprawniające do odliczenia podatku. Na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2018 r. poz. 2174 z późn.zm.), zwana dalej „ustawą o VAT”, w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, podatnikowi, o którym mowa w art. 15, przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego, z zastrzeżeniem art. 114, art. 199 ust. 4, art. 120 ust. 17 i 19 oraz art. 124. W przepisach wskazano przypadki, w których odliczenie podatku może zostać ograniczone (art. 86a ustawy o VAT) lub gdy podatnikowi nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego (art. 88 ustawy o VAT). Wydatki związane z powypadkową naprawą samochodu firmowego należy uznać za związane z działalnością gospodarczą. Podatnikowi VAT przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego od tych wydatków, jeżeli pojazd był wykorzystywany do wykonywania czynności opodatkowanych tym podatkiem. W takim przypadku występuje bezpośredni związek wydatków związanych z naprawą pojazdu z prowadzoną przez podatnika działalnością gospodarczą.

Należy mieć na uwadze ograniczenia odliczania podatku VAT m.in. z tytułu wydatków dotyczących usług naprawy pojazdów samochodowych wykorzystywanych zarówno do celów działalności gospodarczej, jak i celów prywatnych podatnika (art. 86a ust. 1 i 2 ustawy o VAT). W takim przypadku podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego w kwocie stanowiącej 50% kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury. Nie ma przy tym znaczenia, czy podatnik faktycznie wykorzystuje ww. samochód do celów firmowych w 50%, czy w innej części. Ograniczenie to ma zastosowanie niezależnie od tego czy wydatki będą dotyczyły pojazdu samochodowego stanowiącego własność podatnika (co do zasady w sensie cywilistycznym), czy też użytkowanego na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu (operacyjnego) lub innej umowy o podobnym charakterze.

Natomiast podatnikowi prowadzącemu działalność opodatkowaną podatkiem VAT będzie przysługiwało prawo do pełnego odliczenia podatku od towarów i usług z tytułu powypadkowej naprawy pojazdów samochodowych, gdy pojazd ten jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika (art. 86a ust. 3 ustawy o VAT). Warunku uznania pojazdu za wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika określone zostały w art. 86a ust. 4-14 ustawy o VAT.

Przedstawiając powyższe należy wskazać, że problemy związane z likwidacją szkód komunikacyjnych w odniesieniu do pojazdów będących przedmiotem leasingu powinny być rozstrzygane w ramach rozliczeń między finansującym a korzystającym. Należy przy tym zaznaczyć, że obydwie strony umowy leasingu – zarówno leasingobiorca, jak i leasingodawca – poprzez jej zawarcie wyrażają zgodę na warunki w niej zapisane. Zauważyć także należy, że zgodnie z cywilistycznym pojęciem leasingu, leasingobiorca nie jest właścicielem pojazdu, a

jedynie posiadaczem zależnym, a w przypadku zaistnienia okoliczności uzasadniającej wypłatę odszkodowania, ubezpieczenie przysługuje właścicielowi pojazdu (leasingodawca), który w tym przypadku jest podatnikiem podatku VAT.

Z poważaniem,

z upoważnienia Ministra Finansów

Piotr Nowak

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/